

การกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมในการวิจัยธุรกิจ:
กรอบบูรณาการและแนวปฏิบัติสำหรับยุคดิจิทัล
Ethical Digital Data Governance in Business Research:
An Integrative Framework and Practical Guidelines for the Digital Age

ธีทัต ตริศิริโชติ¹ และ ภูติศ พรหมมาศ^{2*}
(Teetut Tresirichod¹ and Poodit Prommas^{2*})

¹สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี

¹School of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi, Thailand

^{2*}นักวิชาการอิสระ, อุดรธานี

^{2*}Independent Scholar, Udon Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: poohdit@gmail.com

Article history:

Received 14 April 2026

Revised 7 May 2026

Accepted 13 May 2026

SIMILARITY INDEX = 0.00 %

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ความรู้เชิงบูรณาการเกี่ยวกับการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมในบริบทของการวิจัยธุรกิจยุคดิจิทัล โดยใช้ระเบียบวิธีการทบทวนวรรณกรรมเชิงโครงสร้างร่วมกับการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เพื่อสังเคราะห์แนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกำกับดูแลข้อมูล จริยธรรมข้อมูล ความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัย ความโปร่งใส และความรับผิดชอบเชิงสังคม

ผลการศึกษาพบว่า องค์ความรู้ที่มีอยู่ยังมีลักษณะแยกส่วนและขาดกรอบแนวคิดที่สามารถบูรณาการมิติต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในบริบทของการวิจัยธุรกิจที่มีความซับซ้อนและมีผลกระทบต่อการตัดสินใจในโลกจริง บทความนี้จะเสนอกรอบแนวคิดการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมที่ประกอบด้วย 5 มิติหลัก ได้แก่ คุณภาพข้อมูล สิทธิและความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัย ความโปร่งใส และการตรวจสอบได้ และความรับผิดชอบเชิงสังคม นอกจากนี้ บทความยังได้วิเคราะห์ความท้าทายเชิงโครงสร้างที่เกิดจากความไม่สมดุลระหว่างมิติต่าง ๆ และเสนอแนวทางในการสร้างสมดุลระหว่างประสิทธิภาพของการใช้ข้อมูลและความชอบธรรมทางจริยธรรม องค์ความรู้ที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายองค์กร การออกแบบระบบข้อมูล และการวิจัยในอนาคต เพื่อยกระดับมาตรฐานของการวิจัยธุรกิจให้สอดคล้องกับความท้าทายในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัล จริยธรรมข้อมูล การวิจัยธุรกิจ ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล
ความโปร่งใส ความรับผิดชอบเชิงสังคม

Abstract

This article aims to develop an integrative body of knowledge on ethical digital data governance in the context of contemporary business research. A structured literature review combined with critical analysis was employed to synthesize key concepts, including data governance, data ethics, privacy, cybersecurity, transparency, and social accountability.

The findings reveal that existing knowledge remains fragmented and lacks an integrative conceptual framework that systematically connects these dimensions, particularly within the context of business research where findings have significant real-world implications. This study proposes an integrative conceptual framework consisting of five key dimensions: data quality, privacy and data rights, cybersecurity, transparency and auditability, and social accountability. Furthermore, the study identifies structural tensions arising from the imbalance among these dimensions and highlights the need to balance data utilization efficiency with ethical legitimacy. The proposed framework offers practical implications for researchers, academic institutions, and business organizations in designing data governance mechanisms that are both effective and ethically responsible, thereby enhancing the sustainability and credibility of business research in the digital era.

Keywords: Data Governance, Data Ethics, Business Research, Data Privacy, Transparency, Social Accountability

1. บทนำ

การเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจดิจิทัลได้ส่งผลให้ “ข้อมูล” กลายเป็นทรัพยากรเชิงยุทธศาสตร์ที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการสร้างองค์ความรู้ การตัดสินใจเชิงบริหาร และการออกแบบความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรในแทบทุกภาคส่วน โดยเฉพาะในบริบทของการวิจัยธุรกิจ ข้อมูลมิได้จำกัดอยู่เพียงข้อมูลจากแบบสอบถาม เอกสาร หรือฐานข้อมูลแบบดั้งเดิมอีกต่อไป หากแต่ขยายครอบคลุมถึงข้อมูลธุรกรรมดิจิทัล ข้อมูลจากแพลตฟอร์มออนไลน์ ข้อมูลสื่อสังคมออนไลน์ ข้อมูลจากอุปกรณ์อัจฉริยะ ตลอดจนข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภคที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีพลวัตสูงในสภาพแวดล้อมดิจิทัล (Kitchin, 2014; Salganik, 2017) การเข้าถึงข้อมูลในลักษณะดังกล่าวได้เปิดโอกาสให้การวิจัยธุรกิจสามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางการจัดการ การตลาด พฤติกรรมผู้บริโภค นวัตกรรมองค์กร และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ได้อย่างละเอียด ลึกซึ้ง และใกล้เคียงสถานการณ์จริงมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของข้อมูลดิจิทัลมิได้สร้างเพียงโอกาสทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังทำให้ประเด็นด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล และความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความเป็นส่วนตัวและมียุทธศาสตร์มากขึ้นตามไปด้วย (Mittelstadt et al., 2016; Floridi et al., 2018)

ในสาระสำคัญ การใช้ข้อมูลดิจิทัลในการวิจัยธุรกิจไม่ได้เป็นเพียงประเด็นทางเทคนิคด้วยการเก็บข้อมูล การประมวลผล หรือการใช้เครื่องมือวิเคราะห์ขั้นสูงเท่านั้น หากแต่เป็นประเด็นที่เชื่อมโยงโดยตรงกับคำถามพื้นฐานทางจริยธรรมและธรรมาภิบาลว่า ข้อมูลดังกล่าวได้มาภายใต้เงื่อนไขที่ชอบธรรมหรือไม่ ผู้วิจัยหรือองค์กรมีสิทธิในการใช้ข้อมูลเพียงใด การใช้ข้อมูลนั้นสอดคล้องกับความคาดหวังตามบริบทของเจ้าของข้อมูลหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ที่ได้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรมหรือไม่ ตลอดจนข้อค้นพบหรือข้อเสนอแนะจากงานวิจัยก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคล กลุ่มสังคม หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร คำถามเหล่านี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า คุณภาพของการวิจัยธุรกิจในยุคดิจิทัลไม่อาจประเมินจากความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลจำนวนมากหรือการใช้แบบจำลองที่ซับซ้อนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องพิจารณาร่วมกับความชอบธรรมของกระบวนการใช้ข้อมูล ความเป็นธรรมของการวิเคราะห์ และความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นด้วย (Nissenbaum, 2009; Solove, 2008; Floridi et al., 2018)

แม้ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลข้อมูล จริยธรรมข้อมูล ความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และความเป็นธรรมของอัลกอริทึมจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แต่ข้อจำกัดสำคัญขององค์ความรู้ที่มีอยู่คือ การพัฒนาแนวคิดเหล่านี้มักดำเนินไปอย่างแยกส่วน กล่าวคือ บางส่วนมุ่งเน้นการกำกับดูแลข้อมูลในเชิงองค์กรและการจัดการข้อมูล บางส่วนให้ความสำคัญกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิความเป็นส่วนตัวในเชิงกฎหมาย บางส่วนอภิปรายความเป็นธรรมของอัลกอริทึมหรือปัญญาประดิษฐ์ในมิติเทคนิคและจริยธรรม ขณะที่อีกบางส่วนให้ความสำคัญกับความโปร่งใส การทำซ้ำได้ และความน่าเชื่อถือของกระบวนการวิจัยในยุคดิจิทัล (Abraham et al., 2019; Wilkinson et al., 2016; Mehrabi et al., 2021) อย่างไรก็ตาม แนวโน้มวรรณกรรมร่วมสมัยเริ่มชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเชื่อมโยงการกำกับดูแลข้อมูลกับการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์และความเป็นส่วนตัวในลักษณะบูรณาการมากขึ้น โดยงานทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบพบว่า แนวทางการกำกับดูแลสมัยใหม่จำเป็นต้องพิจารณามิติด้านเทคนิค กฎหมาย และจริยธรรมควบคู่กันในระบบเดียวกัน (Batool et al., 2025) ขณะเดียวกัน รายงานระดับนโยบายระหว่างประเทศยังสะท้อนว่า แม้ประเด็นดังกล่าวจะมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด แต่ในทางปฏิบัติกลับยังคงถูกกำกับดูแลแบบแยกส่วน ซึ่งเป็นข้อจำกัดสำคัญของการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลข้อมูลในยุคดิจิทัล (OECD, 2024) นอกจากนี้ ยังพบว่ามียานจำนวนไม่มากที่บูรณาการองค์ประกอบเหล่านี้เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบภายใต้บริบทเฉพาะของ “การวิจัยธุรกิจ” ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการศึกษาทั่วไป

เนื่องจากผลลัพธ์ของงานวิจัยธุรกิจมักถูกนำไปใช้ต่อยอดในการกำหนดกลยุทธ์องค์กร การออกแบบนโยบาย การตลาด การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ การวิเคราะห์ความเสี่ยง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาระบบตัดสินใจขององค์กรโดยตรง หากการใช้ข้อมูลในกระบวนการวิจัยขาดธรรมาภิบาลที่เพียงพอ งานวิจัยอาจมีประสิทธิผลในเชิงวิเคราะห์ แต่กลับขาดความชอบธรรมเชิงจริยธรรม และอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อความไว้วางใจของสังคมและความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาวได้ (Mittelstadt et al., 2016; Floridi et al., 2018) ช่องว่างทางวิชาการดังกล่าวชี้ให้เห็นความจำเป็นของการพัฒนากรอบแนวคิดที่สามารถอธิบาย “การกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม” ในลักษณะบูรณาการและเชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริงของการวิจัยธุรกิจได้อย่างชัดเจน กล่าวอีกนัยหนึ่ง วรรณกรรมที่มีอยู่แม้จะให้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในประเด็นเฉพาะด้านแต่ยังขาดกรอบที่สามารถหลอมรวมมิติของคุณภาพข้อมูล สิทธิและความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัย ความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ ตลอดจนความรับผิดชอบเชิงสังคมเข้าไปในระบบคิดเดียวกันเพื่อใช้เป็นฐานในการออกแบบกระบวนการวิจัย การกำหนดนโยบายองค์กร และการประเมินความชอบธรรมของการใช้ข้อมูลในทางธุรกิจอย่างเป็นรูปธรรม การขาดกรอบเช่นนี้ทำให้ผู้วิจัยและองค์กรจำนวนมากอาจให้ความสำคัญเพียงบางมิติ เช่น การปฏิบัติตามกฎหมายหรือการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล แต่ยังละเลยประเด็นที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เช่น ความเป็นธรรมของการวิเคราะห์ ความสามารถในการอธิบายผล หรือผลกระทบทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลและแบบจำลองเชิงคาดการณ์ (Wang & Strong, 1996; Nissenbaum, 2009; NIST, 2018; Wilkinson et al., 2016)

ด้วยเหตุนี้ บทความนี้จึงมุ่งสังเคราะห์องค์ความรู้และพัฒนากรอบบูรณาการว่าด้วยการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมสำหรับการวิจัยธุรกิจยุคดิจิทัล โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การสังเคราะห์ฐานคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัล การวิเคราะห์ความท้าทายสำคัญที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดิจิทัลในการวิจัยธุรกิจ และการเสนอกรอบแนวคิดที่สามารถใช้เป็นฐานสำหรับการพัฒนานโยบายองค์กร แนวปฏิบัติด้านจริยธรรมการวิจัย และการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์ในอนาคต บทความเสนอว่า การกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลที่เหมาะสมในบริบทการวิจัยธุรกิจควรครอบคลุมอย่างน้อย 5 มิติที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ การกำกับดูแลคุณภาพข้อมูล การกำกับดูแลสิทธิและความเป็นส่วนตัว การกำกับดูแลความมั่นคงปลอดภัย การกำกับดูแลความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ และการกำกับดูแลความรับผิดชอบเชิงสังคม ซึ่งทั้ง 5 มิติไม่ควรถูกพิจารณาแบบแยกส่วน หากแต่ต้องถูกร้อยเรียงเข้าด้วยกันในฐานะเงื่อนไขของความน่าเชื่อถือ ความชอบธรรม และความยั่งยืนของการวิจัยธุรกิจในยุคดิจิทัล (Abraham et al., 2019; Floridi et al., 2018; Salganik, 2017)

2. วัตถุประสงค์ของบทความ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ความรู้เชิงบูรณาการด้านการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมในบริบทการวิจัยธุรกิจยุคดิจิทัล โดยมีจุดมุ่งเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการที่ยังขาดกรอบแนวคิดซึ่งสามารถเชื่อมโยงมิติสำคัญ ได้แก่ คุณภาพข้อมูล จริยธรรมข้อมูล ความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัย ความโปร่งใส และความรับผิดชอบเชิงสังคมเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

2.1 เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลและจริยธรรมข้อมูล โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ คุณภาพข้อมูล ความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ และความรับผิดชอบเชิงสังคม เพื่อสร้างฐานความเข้าใจเชิงบูรณาการสำหรับการวิจัยธุรกิจร่วมสมัย

2.2 เพื่อวิเคราะห์ความท้าทายด้านจริยธรรมและธรรมาภิบาลจากการใช้ข้อมูลดิจิทัลในการวิจัยธุรกิจ ครอบคลุมประเด็นคุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูล การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล ความเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัย ความโปร่งใสของกระบวนการวิเคราะห์ และผลกระทบทางสังคมจากการใช้ข้อมูลและแบบจำลองขั้นสูง

2.3 เพื่อพัฒนารอบแนวคิดเชิงบูรณาการสำหรับการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม ซึ่งสามารถใช้เป็นฐานในการกำหนดนโยบายองค์กร แนวปฏิบัติด้านจริยธรรมการวิจัย และการวิจัยเชิงประจักษ์ในอนาคต โดยบูรณาการอย่างน้อย 5 มิติหลัก ได้แก่ คุณภาพข้อมูล สิทธิและความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัย ความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ และความรับผิดชอบเชิงสังคม

3. วิธีการเขียนบทความ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร (analytical and integrative review) โดยใช้การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบในลักษณะการทบทวนเชิงโครงสร้าง (structured literature review) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้เชิงบูรณาการด้านการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมในบริบทการวิจัยธุรกิจยุคดิจิทัล การสืบค้นวรรณกรรมดำเนินการจากฐานข้อมูลวิชาการที่ได้รับการยอมรับ ได้แก่ Scopus, Web of Science, Google Scholar และฐานข้อมูลวารสารในประเทศที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมเอกสารระหว่างปี ค.ศ. 2000–2024 โดยใช้คำสำคัญ เช่น data governance, data ethics, privacy, cybersecurity, transparency และ accountability ร่วมกับตัวดำเนินการแบบ Boolean เพื่อเพิ่มความครอบคลุมและความแม่นยำในการสืบค้น

การคัดเลือกเอกสารพิจารณาเฉพาะบทความวิจัย บทความปริทัศน์ หนังสือวิชาการ และรายงานจากแหล่งที่เชื่อถือได้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำกับดูแลข้อมูลและจริยธรรมข้อมูล ทั้งนี้ เอกสารต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือเป็นมาตรฐานสากลที่ได้รับการยอมรับ ส่วนเอกสารที่ไม่เกี่ยวข้อง ซ้ำซ้อน หรือไม่สามารรถเข้าถึงข้อความเต็มได้ถูกคัดออก จากนั้นผู้เขียนวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์เชิงวิพากษ์ โดยจัดกลุ่มประเด็นสำคัญด้านคุณภาพข้อมูล ความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัย ความโปร่งใส และความรับผิดชอบเชิงสังคม เพื่อระบุความสอดคล้อง ความแตกต่าง และช่องว่างขององค์ความรู้ ก่อนบูรณาการเป็นกรอบแนวคิด 5 มิติ ได้แก่ การกำกับดูแลคุณภาพข้อมูล สิทธิและความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัย ความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ และความรับผิดชอบเชิงสังคม ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติสำหรับนักวิจัยและองค์กร

4. การทบทวนวรรณกรรม

4.1 การกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัล: แนวคิดและการพัฒนาการ

การกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัล (data governance) ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากแนวคิดการบริหารข้อมูลภายในองค์กรไปสู่กรอบเชิงยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับธรรมาภิบาลองค์กรโดยรวม โดย Abraham et al. (2019) อธิบายว่า การกำกับดูแลข้อมูลเป็นระบบของหลักการ นโยบาย กระบวนการ และบทบาทที่กำหนดวิธีการได้มา การจัดเก็บ การใช้ และการแบ่งปันข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวในระยะแรกมักเน้นมิติด้านการควบคุมคุณภาพและความสอดคล้องเชิงกฎระเบียบเป็นหลัก ในบริบทของการวิจัยธุรกิจ แนวคิดการกำกับดูแลข้อมูลจำเป็นต้องขยายขอบเขตจากการจัดการข้อมูลเชิงเทคนิคไปสู่การพิจารณาความชอบธรรมของการใช้ข้อมูล กล่าวคือ ไม่เพียงแต่ต้องตอบ

คำถามว่า “ข้อมูลถูกต้องหรือไม่” แต่ยังคงตอบว่า “ข้อมูลควรถูกใช้หรือไม่ และใช้อย่างไรจึงจะเหมาะสม” ซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนผ่านจากการกำกับดูแลข้อมูลในเชิงการจัดการไปสู่การกำกับดูแลในเชิงจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ วรรณกรรมร่วมสมัยยังชี้ให้เห็นว่า ขอบเขตของการกำกับดูแลข้อมูลในปัจจุบันได้ขยายไปเชื่อมโยงกับการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์อย่างใกล้ชิดมากขึ้น โดยแนวทางการกำกับดูแลสมัยใหม่จำเป็นต้องพิจารณาทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สิ่งที่ต้องกำกับดูแล ช่วงเวลาของการกำกับดูแล และกลไกที่ใช้กำกับดูแลอย่างเป็นระบบ ซึ่งสะท้อนว่า การกำกับดูแลข้อมูลในยุคดิจิทัลไม่อาจแยกขาดจากการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ได้อีกต่อไป (Batool et al., 2025)

4.2 คุณภาพข้อมูลกับความน่าเชื่อถือของการวิจัยธุรกิจ

คุณภาพข้อมูล (data quality) เป็นรากฐานสำคัญของความน่าเชื่อถือของงานวิจัย โดย Wang and Strong (1996) เสนอว่า คุณภาพข้อมูลประกอบด้วยมิติสำคัญ ได้แก่ ความถูกต้อง (accuracy) ความครบถ้วน (completeness) ความทันเวลา (timeliness) และความเหมาะสมต่อการใช้งาน (fitness for use) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวยังคงได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม ในยุคของข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) และข้อมูลที่เกิดขึ้นโดยผู้ใช้ (user-generated data) ความท้าทายของคุณภาพข้อมูลมีความซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากข้อมูลจำนวนมากไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อการวิจัยโดยตรง (Kitchin, 2014) ส่งผลให้เกิดปัญหา เช่น อคติของข้อมูล (data bias) ความไม่เป็นตัวแทนของประชากร และความคลาดเคลื่อนเชิงบริบท ดังนั้น แม้งานวิจัยจะมีปริมาณข้อมูลจำนวนมาก แต่หากขาดการประเมินคุณภาพอย่างเหมาะสม ข้อค้นพบที่ได้อาจนำไปสู่ข้อสรุปที่คลาดเคลื่อนหรือบิดเบือนได้ ในมุมมองนี้ คุณภาพข้อมูลจึงมิใช่เพียงประเด็นทางเทคนิค แต่เป็นประเด็นเชิงจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของนักวิจัยต่อความถูกต้องของข้อสรุปและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูล

4.3 ความเป็นส่วนตัวและการใช้ข้อมูลตามบริบท

แนวคิดความเป็นส่วนตัวในยุคดิจิทัลได้พัฒนาไปจากการมองเพียง “การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล” ไปสู่การพิจารณาความเหมาะสมของการใช้ข้อมูลในบริบท (contextual integrity) โดย Nissenbaum (2009) เสนอว่า ความชอบธรรมของการใช้ข้อมูลขึ้นอยู่กับความสอดคล้องกับบรรทัดฐานของบริบทที่ข้อมูลนั้นถูกสร้างขึ้น ในทำนองเดียวกัน Solove (2008) ชี้ว่า ความเป็นส่วนตัวควรถูกพิจารณาในฐานะกระบวนการที่ครอบคลุมตั้งแต่การเก็บ การประมวลผล การใช้ และการเผยแพร่ข้อมูล ไม่ใช่เพียงการมีหรือไม่มีตัวระบุบุคคล แนวคิดดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิจัยธุรกิจที่ใช้ข้อมูลจากแพลตฟอร์มออนไลน์หรือสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากแม้ข้อมูลจะสามารถเข้าถึงได้ในเชิงเทคนิค แต่การนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการวิจัยอาจไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของเจ้าของข้อมูล ดังนั้น การพิจารณาความเป็นส่วนตัวในงานวิจัยธุรกิจจึงต้องก้าวข้ามการปฏิบัติตามกฎหมายไปสู่การประเมิน “ความเหมาะสมเชิงบริบท” และ “ความชอบธรรมเชิงจริยธรรม” ของการใช้ข้อมูล ทั้งนี้ วรรณกรรมร่วมสมัยด้านกฎระเบียบและนโยบายข้อมูลดิจิทัลยังยืนยันเพิ่มเติมว่า การกำกับดูแลข้อมูลในทางปฏิบัติจำเป็นต้องตั้งอยู่บนฐานของข้อพิจารณาทางจริยธรรมควบคู่กับข้อกำหนดทางกฎหมาย เนื่องจากความเสี่ยงด้านสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นธรรมของเจ้าของข้อมูลไม่อาจจัดการได้อย่างเพียงพอด้วยกฎหมายเพียงมิติเดียว (Eke & Stahl, 2024)

4.4 ข้อมูลขนาดใหญ่และความท้าทายเชิงจริยธรรม

การเกิดขึ้นของข้อมูลขนาดใหญ่ได้เปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ของการวิจัยทางสังคมและธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญ โดย Kitchen (2014) ชี้ให้เห็นว่า ข้อมูลขนาดใหญ่ไม่ได้เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นกลาง แต่ถูกสร้างขึ้นภายใต้เงื่อนไขทางเทคนิค เศรษฐกิจ และสังคมที่เฉพาะเจาะจง ขณะที่ Mittelstadt et al. (2016) อธิบายว่า การใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ก่อให้เกิดประเด็นเชิงจริยธรรมใหม่ ๆ เช่น ความไม่สมดุลของอำนาจ (power asymmetry) การขาดความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ ซึ่งมีนัยสำคัญต่อการวิจัยธุรกิจที่ใช้ข้อมูลจากแพลตฟอร์มดิจิทัลและระบบอัตโนมัติ ประเด็นสำคัญคือ แม้ว่าข้อมูลจะมีขนาดใหญ่และมีศักยภาพในการสร้างข้อค้นพบใหม่ แต่หากขาดการกำกับดูแลที่เหมาะสม การใช้ข้อมูลดังกล่าวอาจนำไปสู่การตัดสินใจที่ไม่เป็นธรรม หรือก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยไม่ตั้งใจ

4.5 ความเป็นธรรมของอัลกอริทึมและจริยธรรมของปัญญาประดิษฐ์

การใช้แบบจำลองเชิงวิเคราะห์ขั้นสูงและปัญญาประดิษฐ์ในงานวิจัยธุรกิจได้นำมาซึ่งความท้าทายด้านความเป็นธรรม (fairness) และความโปร่งใสของการตัดสินใจ โดย Mehrabi et al. (2021) ระบุว่า อคติของแบบจำลองสามารถเกิดขึ้นได้จากหลายแหล่ง ได้แก่ ข้อมูล กระบวนการออกแบบแบบจำลอง และการตีความผลลัพธ์ Floridi et al. (2018) จึงเสนอหลักการจริยธรรมของปัญญาประดิษฐ์ที่สำคัญ ได้แก่ การก่อประโยชน์ (beneficence) การไม่ก่ออันตราย (non-maleficence) ความยุติธรรม (justice) การเคารพความเป็นอิสระ (autonomy) และความสามารถในการอธิบาย (explicability) ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการวิจัยธุรกิจที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูงได้อย่างมีนัยสำคัญ ในบริบทนี้ การกำกับดูแลข้อมูลจึงต้องครอบคลุมถึง “ความเป็นธรรมของผลลัพธ์” ไม่ใช่เพียงความถูกต้องของข้อมูลหรือแบบจำลองเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น งานทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ยังสะท้อนว่า การกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบหลายระดับพร้อมกัน ทั้งระดับทีม องค์กร อุตสาหกรรม ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ซึ่งทำให้ประเด็นความเป็นธรรม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบไม่อาจถูกจำกัดไว้เพียงในระดับเทคนิคของแบบจำลองเท่านั้น แต่ต้องเชื่อมโยงกับโครงสร้างการกำกับดูแลในภาพรวมด้วย (Batool et al., 2025)

4.6 ความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ของงานวิจัย

ความโปร่งใส (transparency) และความสามารถในการตรวจสอบได้ (auditability) เป็นองค์ประกอบสำคัญของความน่าเชื่อถือทางวิชาการ โดย Salganik (2017) ชี้ว่า การวิจัยในยุคดิจิทัลต้องเผชิญกับความซับซ้อนของข้อมูลและกระบวนการวิเคราะห์ที่เพิ่มขึ้น ทำให้การเปิดเผยกระบวนการและการทำซ้ำได้ของงานวิจัยมีความสำคัญมากขึ้น Wilkinson et al. (2016) ได้เสนอหลักการ FAIR ได้แก่ การค้นหาได้ (findable) การเข้าถึงได้ (accessible) การใช้งานร่วมกันได้ (interoperable) และการนำกลับมาใช้ซ้ำได้ (reusable) ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับการจัดการข้อมูลวิจัยให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ งานวิจัยธุรกิจจำนวนมากยังขาดการเปิดเผยข้อมูลหรือขั้นตอนการวิเคราะห์อย่างเพียงพอ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและความสามารถในการตรวจสอบย้อนกลับของผลการวิจัย

4.7 ความมั่นคงปลอดภัยและการบริหารความเสี่ยงด้านข้อมูล

ความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล (data security) เป็นองค์ประกอบสำคัญของการกำกับดูแลข้อมูล โดย National Institute of Standards and Technology (NIST, 2018) เสนอกรอบการบริหารความเสี่ยงที่ครอบคลุมการระบุ ป้องกัน ตรวจสอบ และฟื้นฟูจากเหตุการณ์ด้านความปลอดภัย ในบริบทของการวิจัยธุรกิจ ความมั่นคงปลอดภัยมิได้จำกัดอยู่เพียงการป้องกันการรั่วไหลของข้อมูล แต่ยังรวมถึงการควบคุมการเข้าถึง การจัดการสิทธิของผู้ใช้ และการป้องกันการใช้ข้อมูลเกินวัตถุประสงค์ ซึ่งล้วนมีนัยต่อความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4.8 ความยินยอมและสิทธิของเจ้าของข้อมูลในยุคดิจิทัล

แนวคิดความยินยอมแบบพลวัต (dynamic consent) ได้รับการเสนอเพื่อรองรับบริบทที่ข้อมูลสามารถถูกนำไปใช้ซ้ำและเชื่อมโยงใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง โดย Kaye et al. (2015) ชี้ว่า การยินยอมควรเป็นกระบวนการที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้เจ้าของข้อมูลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลของตน แนวคิดนี้สะท้อนการเปลี่ยนแปลงจากการมองความยินยอมเป็นเพียง “เอกสารทางกฎหมาย” ไปสู่การมองเป็น “ความสัมพันธ์เชิงจริยธรรม” ระหว่างผู้วิจัยกับเจ้าของข้อมูล ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในงานวิจัยธุรกิจที่ใช้ข้อมูลดิจิทัลในระยะยาว

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า แม้องค์ความรู้ที่มีอยู่จะให้ความเข้าใจเชิงลึกในประเด็นเฉพาะด้านอย่างชัดเจน แต่ยังขาดกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการที่สามารถเชื่อมโยงมิติของคุณภาพข้อมูล ความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัย ความโปร่งใส และความรับผิดชอบเชิงสังคมเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบในบริบทของการวิจัยธุรกิจ ยิ่งไปกว่านั้น งานวิเคราะห์กรอบจริยธรรมข้อมูลในระดับข้ามประเทศยังสะท้อนว่า แม้แต่ละประเทศและองค์การจะมีรายละเอียดเชิงนโยบายแตกต่างกัน แต่กลับมีคุณค่าหลักร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น ความเป็นส่วนตัว ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความเป็นธรรม และการยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ข้อค้นพบดังกล่าวสนับสนุนข้อเสนอของบทความนี้ว่า การกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมควรถูกออกแบบในลักษณะบูรณาการ ไม่ใช่แยกพิจารณาเป็นประเด็นย่อยเฉพาะด้าน (Qiu & Hu, 2025)

5. ตารางสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 1 ตารางสังเคราะห์เชิงวิพากษ์เกี่ยวกับการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมในการวิจัยธุรกิจ

ผู้แต่ง/ปี	แนวคิดหลัก	สาระสำคัญของวรรณกรรม	ข้อจำกัดของแนวคิด	นัยต่อการวิจัยธุรกิจ
Wang & Strong (1996)	คุณภาพข้อมูล (Data Quality)	เสนอว่าคุณภาพข้อมูล ประกอบด้วย ความถูกต้อง ความครบถ้วน ความทันเวลา และความเหมาะสมต่อการใช้งาน	มุ่งเน้นข้อมูลเชิงโครงสร้าง ไม่ครอบคลุมข้อมูลดิจิทัลที่มีความไม่เป็นระเบียบ	ชี้ให้เห็นว่าการวิจัยธุรกิจต้องประเมินคุณภาพข้อมูลก่อนการวิเคราะห์
Solove (2008)	ความเป็นส่วนตัว	อธิบายความเป็นส่วนตัวในฐานะ กระบวนการที่ครอบคลุมการเก็บ ใช้ และเผยแพร่ข้อมูล	ยังไม่ครอบคลุมบริบทข้อมูลขนาดใหญ่และ AI อย่างเต็มรูปแบบ	ขยายมุมมองความเป็นส่วนตัวให้ครอบคลุมวงจรชีวิตของข้อมูล

ตารางที่ 1 ตารางสังเคราะห์เชิงวิพากษ์เกี่ยวกับการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมในการวิจัยธุรกิจ

ผู้แต่ง/ปี	แนวคิดหลัก	สาระสำคัญของวรรณกรรม	ข้อจำกัดของแนวคิด	นัยต่อการวิจัยธุรกิจ
Nissenbaum (2009)	ความเป็นส่วนตัวตามบริบท	การใช้ข้อมูลต้องสอดคล้องกับบริบทของการเปิดเผยข้อมูล	ยากต่อการนำไปปฏิบัติในระบบข้อมูลขนาดใหญ่ที่ซับซ้อน	สนับสนุนการประเมินความชอบธรรมของการใช้ข้อมูลในงานวิจัย
Cavoukian (2009)	Privacy by Design	การคุ้มครองความเป็นส่วนตัวควรถูกออกแบบตั้งแต่ต้น	เน้นระดับระบบ ยังไม่เชื่อมกับกระบวนการวิจัยโดยตรง	ใช้เป็นแนวทางออกแบบระบบข้อมูลในการวิจัย
Kitchin (2014)	Big Data	ข้อมูลขนาดใหญ่ไม่เป็นกลาง ถูกกำหนดโดยบริบททางสังคมและเทคนิค	เน้นการวิพากษ์เชิงทฤษฎี มากกว่าการเสนอแนวทางปฏิบัติ	เตือนถึงอคติของข้อมูลในการวิจัยธุรกิจ
Kaye et al. (2015)	Dynamic Consent	ความยินยอมควรยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้	ซับซ้อนต่อการนำไปใช้จริงในองค์กร	สนับสนุนการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูล
Wilkinson et al. (2016)	FAIR Principles	ข้อมูลควรค้นหา เข้าถึง ร่วม และใช้ซ้ำได้	ใช้งานไม่ได้เน้นมิติด้านจริยธรรม โดยตรง	สนับสนุนความโปร่งใสและการตรวจสอบได้
Mittelstadt et al. (2016)	Ethics of Algorithms	อัลกอริทึมเกี่ยวข้องกับอำนาจ ความรับผิดชอบ และความเป็นธรรม	ยังไม่มีเครื่องมือวัดเชิงปฏิบัติที่ชัดเจน	ชี้ให้เห็นความสำคัญ of fairness ในการวิเคราะห์
Floridi et al. (2018)	AI Ethics	เสนอหลักการ เช่น ความยุติธรรม ความโปร่งใส และการอธิบายได้	เป็นกรอบเชิงนามธรรม ยังต้องแปลงสู่การปฏิบัติ	เป็นฐานคิดสำคัญของ ethical governance
NIST (2018)	Cybersecurity Framework	เสนอการจัดการความเสี่ยงด้านข้อมูลอย่างเป็นระบบ	เน้นความปลอดภัย มากกว่าจริยธรรม	สนับสนุนมิติความมั่นคงปลอดภัย
Abraham et al. (2019)	Data Governance	เสนอกรอบการกำกับดูแลข้อมูลเชิงองค์กร	ยังไม่ครอบคลุมมิติทางจริยธรรมครบถ้วน	เป็นฐานสำหรับการพัฒนากรอบแนวคิด
Mehrabi et al. (2021)	Algorithmic Bias	อคติเกิดจากข้อมูลแบบจำลอง และการตีความ	ยังเน้นเชิงเทคนิคมากกว่าการกำกับดูแล	ช่วยวิเคราะห์ fairness ในงานวิจัย
Salganik (2017)	Digital Research	เน้นความโปร่งใสและการทำซ้ำได้	ไม่ได้เน้น governance โดยตรง	เชื่อมโยงกับความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

จากตารางสังเคราะห์วรรณกรรมพบว่า องค์ความรู้ที่มีอยู่แม้จะให้ความชัดเจนในประเด็นเฉพาะด้านอย่างลึกซึ้ง เช่น คุณภาพข้อมูล ความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัย และความเป็นธรรมของอัลกอริทึม แต่ยังคงมีลักษณะ “แยกส่วนเชิงแนวคิด” โดยขาดกรอบการวิเคราะห์ที่สามารถบูรณาการมิติทั้งหมดเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบในบริบทของการวิจัยธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานวิจัยส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นเพียงบางมิติ เช่น การปฏิบัติตามกฎหมาย การรักษาความปลอดภัย หรือการเพิ่มประสิทธิภาพของข้อมูล ขณะที่มิติด้านความโปร่งใส ความสามารถในการตรวจสอบได้ และความรับผิดชอบเชิงสังคมยังไม่ได้รับการเชื่อมโยงอย่างชัดเจนในระดับกรอบแนวคิด ดังนั้น ช่องว่างสำคัญขององค์ความรู้ในปัจจุบัน คือ การขาด “กรอบบูรณาการ” ที่สามารถเชื่อมโยงคุณภาพข้อมูล สิทธิของเจ้าของข้อมูล ความมั่นคงปลอดภัย ความโปร่งใส และความรับผิดชอบเชิงสังคมเข้าด้วยกันในลักษณะที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในกระบวนการวิจัยธุรกิจ ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดในบทความนี้

6. การวิเคราะห์ความท้าทายของการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลในการวิจัยธุรกิจ

จากการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความท้าทายของการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลในการวิจัยธุรกิจมีลักษณะเป็นปัญหาเชิงระบบที่เกิดจากความไม่สอดคล้องระหว่างมิติด้านเทคโนโลยี จริยธรรม กฎหมาย และการบริหารจัดการองค์กร ทั้งนี้ ความท้าทายดังกล่าวสามารถอธิบายได้ในลักษณะของความตึงเครียดเชิงโครงสร้างระหว่างมิติสำคัญที่ต้องได้รับการพิจารณาอย่างสมดุล ดังต่อไปนี้

6.1 ความไม่สมดุลระหว่างคุณภาพข้อมูลกับความรวดเร็วของการใช้ข้อมูล

ในบริบทของข้อมูลดิจิทัล องค์กรและนักวิจัยต้องเผชิญกับแรงกดดันในการใช้ข้อมูลอย่างรวดเร็วเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลขนาดใหญ่ที่เน้นปริมาณและความเร็วในการประมวลผล (Kitchin, 2014) อย่างไรก็ตาม ความเร่งดังกล่าวอาจนำไปสู่การลดทอนความเข้มงวดในการตรวจสอบคุณภาพข้อมูล ส่งผลให้ข้อมูลที่นำมาใช้มีความคลาดเคลื่อน ไม่ครบถ้วน หรือไม่เหมาะสมต่อการวิเคราะห์ ซึ่งขัดกับหลักการพื้นฐานของคุณภาพข้อมูลที่เน้นความถูกต้อง ความครบถ้วน และความเหมาะสมต่อการใช้งาน (Wang & Strong, 1996) ในมุมนี้ ความท้าทายสำคัญอยู่ที่การสร้างกลไกที่สามารถรักษาความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพของการใช้ข้อมูลและความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยไม่ให้ความรวดเร็วกลายเป็นปัจจัยที่บั่นทอนคุณภาพของข้อค้นพบทางวิจัย

6.2 ความตึงเครียดระหว่างการใช้ข้อมูลกับการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว

แม้ว่าข้อมูลดิจิทัลจำนวนมากจะสามารถเข้าถึงได้โดยสาธารณะหรือผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ แต่การนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวิจัยอาจไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของเจ้าของข้อมูล โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาตามแนวคิดความเป็นส่วนตัวตามบริบท ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความเหมาะสมของการใช้ข้อมูลขึ้นอยู่กับบริบทของการเปิดเผยข้อมูล (Nissenbaum, 2009) นอกจากนี้ ความเป็นส่วนตัวควรถูกพิจารณาในฐานะกระบวนการที่ครอบคลุมวงจรชีวิตของข้อมูล ตั้งแต่การเก็บ การประมวลผล ไปจนถึงการเผยแพร่ (Solove, 2008) ส่งผลให้การกำกับดูแลข้อมูลในการวิจัยธุรกิจต้องคำนึงถึงทั้งมิติทางกฎหมายและมิติทางจริยธรรมควบคู่กัน ความท้าทายจึงอยู่ที่การสร้างสมดุลระหว่างการใช้ข้อมูลเพื่อสร้างคุณค่าเชิงวิจัยและการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลอย่างเหมาะสม

6.3 ความไม่โปร่งใสของแบบจำลองและข้อจำกัดด้านการอธิบายผล

การใช้แบบจำลองเชิงวิเคราะห์ขั้นสูงและปัญญาประดิษฐ์ในงานวิจัยธุรกิจก่อให้เกิดความท้าทายด้านความโปร่งใส เนื่องจากแบบจำลองจำนวนมากมีลักษณะเป็นระบบที่ยากต่อการอธิบาย (black box) ซึ่งอาจลดทอนความสามารถในการตรวจสอบและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับข้อกังวลด้านจริยธรรมของการใช้ข้อมูลและอัลกอริทึมที่เน้นความจำเป็นของความสามารถในการอธิบายและความโปร่งใสของระบบ (Floridi et al., 2018) รวมถึงปัญหาอคติของแบบจำลองที่อาจเกิดจากข้อมูลหรือกระบวนการออกแบบ (Mehrabi et al., 2021) ดังนั้น ความท้าทายสำคัญจึงอยู่ที่การพัฒนาแนวทางที่สามารถสร้างความสมดุลระหว่างความแม่นยำของแบบจำลองและความสามารถในการอธิบายผลลัพธ์ได้อย่างเหมาะสม

6.4 ความเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัยและความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลในระบบดิจิทัลทำให้เกิดความเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัย เช่น การเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาต การรั่วไหลของข้อมูล และการโจมตีทางไซเบอร์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทั้งองค์กรและเจ้าของข้อมูล กรอบการบริหารความเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัยของ NIST (2018) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ในบริบทของการวิจัยธุรกิจ ความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลยังมีความเชื่อมโยงกับประเด็นด้านความไว้วางใจ (trust) ของผู้ให้ข้อมูลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความยั่งยืนของการวิจัยในระยะยาว

6.5 ความไม่ชัดเจนของความรับผิดชอบในระบบข้อมูลดิจิทัล

ในระบบข้อมูลที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย เช่น นักวิจัย ผู้ให้บริการแพลตฟอร์ม และผู้ใช้ผลการวิจัย มักเกิดความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับความรับผิดชอบเมื่อเกิดข้อผิดพลาดหรือผลกระทบเชิงลบจากการใช้ข้อมูล ประเด็นนี้สะท้อนถึงความจำเป็นของการกำหนดโครงสร้างความรับผิดชอบที่ชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาลข้อมูล (data governance) (Abraham et al., 2019) โดยเฉพาะในบริบทที่การตัดสินใจเชิงธุรกิจอาศัยข้อมูลและแบบจำลองเชิงวิเคราะห์เป็นหลัก

6.6 ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลและผลกระทบต่อความเป็นธรรม

การเข้าถึงข้อมูลดิจิทัลในปัจจุบันมีลักษณะไม่เท่าเทียมกัน โดยองค์กรขนาดใหญ่หรือแพลตฟอร์มเทคโนโลยีมักมีอำนาจในการควบคุมข้อมูล ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรข้อมูลและความสามารถในการวิเคราะห์ สถานการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับข้อสังเกตเกี่ยวกับความไม่สมดุลของอำนาจในระบบข้อมูลดิจิทัล (Mittelstadt et al., 2016) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมในการสร้างองค์ความรู้และการตัดสินใจเชิงธุรกิจ ความท้าทายจึงอยู่ที่การพัฒนาแนวทางที่สามารถลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลอย่างเป็นธรรม

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่า ความท้าทายของการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลในการวิจัยธุรกิจมีลักษณะเป็นความตึงเครียดเชิงโครงสร้างที่เกิดจากความจำเป็นในการสร้างสมดุลระหว่างมิติที่มีความขัดแย้งกันในเชิงปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นประสิทธิภาพของการใช้ข้อมูลกับความถูกต้องของข้อมูล การใช้ข้อมูลกับการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว ความแม่นยำของแบบจำลองกับความโปร่งใสของผลลัพธ์ ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลกับความเป็นธรรมในระบบข้อมูล ความท้าทายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลในการวิจัย

ธุรกิจจำเป็นต้องอาศัยกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการที่สามารถเชื่อมโยงมิติต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างสมดุลและเป็นระบบ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนากรอบแนวคิดในหัวข้อถัดไป

7. กรอบแนวคิดการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมในการวิจัยธุรกิจ

จากการทบทวนวรรณกรรมและการวิเคราะห์ความท้าทายที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า การกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลในการวิจัยธุรกิจจำเป็นต้องอาศัยกรอบแนวคิดที่มีลักษณะเชิงบูรณาการ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงมิติด้านเทคนิค จริยธรรม และสังคมเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ บทความนี้เสนอกรอบแนวคิดการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม โดยประกอบด้วย 5 มิติหลักที่มีความสัมพันธ์เชิงเกื้อหนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ดังต่อไปนี้

7.1 มิติด้านคุณภาพข้อมูล

มิติด้านคุณภาพข้อมูลเป็นพื้นฐานสำคัญของความน่าเชื่อถือของงานวิจัย โดยเน้นการประกันว่าข้อมูลที่นำมาใช้มีความถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา และเหมาะสมต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Wang & Strong, 1996) อย่างไรก็ตาม ในบริบทของข้อมูลดิจิทัล มิติด้านคุณภาพข้อมูลยังต้องครอบคลุมถึงการตรวจสอบอคติของข้อมูลและความเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อป้องกันการตีความผลลัพธ์ที่คลาดเคลื่อน

7.2 มิติด้านสิทธิและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล

มิติด้านสิทธิและความเป็นส่วนตัวของข้อมูลมุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลและการใช้ข้อมูลอย่างเหมาะสมตามบริบท โดยอาศัยแนวคิดความเป็นส่วนตัวตามบริบท (Nissenbaum, 2009) และการพิจารณาความเป็นส่วนตัวในฐานะกระบวนการ (Solove, 2008) ซึ่งช่วยให้การใช้ข้อมูลในการวิจัยธุรกิจมีความสอดคล้องกับความคาดหวังของเจ้าของข้อมูลและหลักจริยธรรม

7.3 มิติด้านความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล

มิติด้านความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลเน้นการป้องกันความเสี่ยงจากการเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาต การรั่วไหลของข้อมูล และภัยคุกคามทางไซเบอร์ โดยอาศัยแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัยอย่างเป็นระบบ (NIST, 2018) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการวิจัย

7.4 มิติด้านความโปร่งใสและความสามารถในการตรวจสอบได้

มิติด้านความโปร่งใสและการตรวจสอบได้มุ่งเน้นการเปิดเผยกระบวนการจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์อย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับและทำซ้ำได้ โดยสอดคล้องกับหลักการ FAIR ซึ่งเน้นการเข้าถึงและการนำข้อมูลกลับมาใช้ซ้ำอย่างมีประสิทธิภาพ (Wilkinson et al., 2016) รวมถึงหลักการด้านความสามารถในการอธิบายของระบบวิเคราะห์ข้อมูล (Floridi et al., 2018)

7.5 มิติด้านความรับผิดชอบเชิงสังคม

มิติด้านความรับผิดชอบเชิงสังคมเน้นการตระหนักถึงผลกระทบของการใช้ข้อมูลต่อสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะในกรณีที่การใช้ข้อมูลหรือแบบจำลองเชิงวิเคราะห์อาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมหรือ

ผลกระทบเชิงลบต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (Mittelstadt et al., 2016) ดังนั้น การกำกับดูแลข้อมูลจึงต้องครอบคลุมถึงการประเมินผลกระทบทางสังคมควบคู่กับผลลัพธ์เชิงธุรกิจ

การบูรณาการกรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดที่นำเสนอในบทความนี้มีลักษณะเป็นระบบที่แต่ละมิติมีความเชื่อมโยงและส่งผลต่อกัน กล่าวคือ คุณภาพของข้อมูลมีผลต่อความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์ ขณะที่การคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและความมั่นคงปลอดภัยมีบทบาทในการสร้างความไว้วางใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในขณะเดียวกัน ความโปร่งใสและความสามารถในการตรวจสอบได้ช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย และความรับผิดชอบเชิงสังคมทำหน้าที่กำกับให้การใช้ข้อมูลเป็นไปอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม การบูรณาการมิติเหล่านี้จึงช่วยให้การกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลในการวิจัยธุรกิจมีความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพ ความชอบธรรมทางจริยธรรม และความยั่งยืนในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากบทความนี้ คือ การเสนอกรอบแนวคิดการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมในลักษณะเชิงบูรณาการ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยที่ผ่านมา ที่มักพิจารณามิติของการกำกับดูแลข้อมูลแยกส่วนกัน โดยกรอบแนวคิดนี้ได้เชื่อมโยงมิติสำคัญทั้งด้านคุณภาพข้อมูล สิทธิและความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัย ความโปร่งใส และความรับผิดชอบเชิงสังคมเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบในบริบทของการวิจัยธุรกิจ นอกจากนี้ บทความยังได้ชี้ให้เห็นว่า การกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลไม่ควรถูกมองเพียงในมิติของการควบคุมหรือการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หากแต่ควรเป็นกลไกเชิงยุทธศาสตร์ที่ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างการใช้อ้างอิงข้อมูลเพื่อสร้างคุณค่าและการรักษาหลักจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายองค์กรและการวิจัยในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

8.1 สรุปผลการศึกษา

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้และพัฒนากรอบแนวคิดการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมสำหรับการวิจัยธุรกิจในยุคดิจิทัล โดยจากการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบพบว่า องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลข้อมูล จริยธรรมข้อมูล ความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัย ความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อสังคม แม้จะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงกระจัดกระจายและขาดการบูรณาการในกรอบแนวคิดเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์นำไปสู่ข้อเสนอว่าการกำกับดูแลข้อมูลดิจิทัลในบริบทของการวิจัยธุรกิจควรครอบคลุมอย่างน้อย 5 มิติที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ คุณภาพข้อมูล ความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัย ความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งทั้ง 5 มิติดังกล่าวควรอยู่อย่างเป็นอิสระ หากแต่มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างและต้องถูกออกแบบร่วมกันในฐานะระบบของธรรมาภิบาลข้อมูล (Abraham et al., 2019; Floridi et al., 2018)

8.2 อภิปรายผล

ผลการศึกษาสอดคล้องกับวรรณกรรมก่อนหน้านี้ที่ชี้ว่า การกำกับดูแลข้อมูลในยุคดิจิทัลไม่สามารถจำกัดอยู่เพียงมิติด้านเทคนิคหรือกฎหมาย แต่ต้องขยายไปสู่มิติด้านจริยธรรมและผลกระทบต่อสังคมอย่างรอบด้าน (Mittelstadt et al., 2016; Nissenbaum, 2009) โดยเฉพาะในบริบทของการวิจัยธุรกิจที่ผลลัพธ์ของงานวิจัยมีผลต่อการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ขององค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบสำคัญของบทความนี้คือ การกำกับดูแลข้อมูลในทางปฏิบัติยังคงเผชิญกับความท้าทายเชิงโครงสร้างจากความไม่สมดุลระหว่างมิติต่าง ๆ กล่าวคือ การมุ่งเน้นประสิทธิภาพของการใช้ข้อมูลอาจขัดแย้งกับข้อจำกัดด้านความเป็นส่วนตัว การเพิ่มความแม่นยำของแบบจำลองอาจลดทอนความโปร่งใสและความสามารถในการอธิบายผลลัพธ์ ขณะที่การเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เท่าเทียมกันอาจนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำในการสร้างองค์ความรู้และการตัดสินใจทางธุรกิจ

ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวโน้มวรรณกรรมร่วมสมัยที่ชี้ว่า การกำกับดูแลข้อมูล ความเป็นส่วนตัว และการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ยังคงถูกพัฒนาในลักษณะแยกส่วนในหลายบริบท ทั้งที่ในความเป็นจริงประเด็นเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่น (OECD, 2024) อีกทั้งงานทบทวนวรรณกรรมด้าน AI governance ยังยืนยันว่าการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องพิจารณาหลายมิติและหลายระดับพร้อมกัน ไม่ว่าจะเป็นระดับองค์กร อุตสาหกรรม หรือระดับนโยบาย (Batool et al., 2025) ดังนั้น การเสนอกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการในบทความนี้จึงมีนัยสำคัญในเชิงทฤษฎี เนื่องจากช่วยลดข้อจำกัดของการอธิบายปัญหาแบบแยกส่วน และในเชิงปฏิบัติ เนื่องจากสามารถใช้เป็นแนวทางในการออกแบบระบบการกำกับดูแลข้อมูลที่มีความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพ ความชอบธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม

8.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการประยุกต์ใช้

ในเชิงนโยบาย องค์กรและสถาบันวิจัยควรพัฒนากรอบการกำกับดูแลข้อมูลในลักษณะบูรณาการ โดยเชื่อมโยงการจัดการข้อมูล การคุ้มครองความเป็นส่วนตัว และการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์เข้าด้วยกัน แทนการดำเนินการแบบแยกส่วน ซึ่งอาจนำไปสู่ความซ้ำซ้อนหรือช่องว่างในการกำกับดูแล (OECD, 2024)

ในระดับองค์กร ควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ข้อมูล โดยครอบคลุมทั้งวงจรชีวิตของข้อมูล ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การจัดเก็บ การประมวลผล การใช้ และการเผยแพร่ พร้อมทั้งกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ (Abraham et al., 2019)

ในระดับนักวิจัย ควรให้ความสำคัญกับการประเมินผลกระทบเชิงจริยธรรมของการใช้ข้อมูลควบคู่ไปกับการออกแบบวิธีวิจัย รวมถึงการพิจารณาความเป็นธรรม ความโปร่งใส และความสามารถในการอธิบายผลลัพธ์ของแบบจำลองเชิงวิเคราะห์ (Floridi et al., 2018)

8.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยในอนาคตควรต่อยอดเชิงประจักษ์โดยทดสอบกรอบแนวคิดในอุตสาหกรรมที่มีความเข้มข้นของการใช้ข้อมูลและความอ่อนไหวด้านกฎระเบียบสูง เช่น อีคอมเมิร์ซ สถาบันการเงิน ธุรกิจแพลตฟอร์มดิจิทัล และสุขภาพดิจิทัล เพื่อประเมินความเหมาะสมและความสามารถในการอธิบายความสัมพันธ์ของมิติภายในกรอบแนวคิดในบริบทจริง ควบคู่กับการศึกษากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง เช่น นักวิจัย ผู้บริหาร ผู้ดูแลข้อมูล และผู้กำหนดนโยบาย เพื่อสะท้อนเงื่อนไขและข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างอุตสาหกรรมและระหว่างประเทศเพื่ออธิบายความแตกต่างของการกำกับ

ดูแลข้อมูลภายใต้บริบททางสังคมและนโยบายที่หลากหลาย พร้อมทั้งพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับประเมินความเป็นธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และประสิทธิผล เพื่อให้สามารถทดสอบและเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

8.5 ข้อจำกัดของการศึกษา

บทความนี้เป็นการศึกษาเชิงแนวคิดและการสังเคราะห์วรรณกรรม ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในด้านการขาดข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างมิติต่าง ๆ ในกรอบแนวคิดที่นำเสนอ ดังนั้น การตีความผลควรพิจารณาภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว และควรมีการศึกษาเชิงปริมาณหรือเชิงผสมเพื่อยืนยันและขยายผลในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Abraham, R., Schneider, J., & vom Brocke, J. (2019). Data governance: A conceptual framework, structured review, and research agenda. **International Journal of Information Management**, **49**, 424–438. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2019.07.008>
- Batool, A., Zowghi, D., & Bano, M. (2025). AI governance: A systematic literature review. **AI and Ethics**, **5**, 3265–3279. <https://doi.org/10.1007/s43681-024-00653-w>
- Cavoukian, A. (2009). **Privacy by design: The 7 foundational principles**. Information and Privacy Commissioner of Ontario.
- Eke, D., & Stahl, B. C. (2024). Ethics in the governance of data and digital technology: An analysis of European data regulations and policies. **Digital Society**, **3**, Article 11. <https://doi.org/10.1007/s44206-024-00101-6>
- Floridi, L., Cowls, J., Beltrametti, M., Chatila, R., Chazerand, P., Dignum, V., Luetge, C., Madelin, R., Pagallo, U., Rossi, F., Schafer, B., Valcke, P., & Vayena, E. (2018). AI4People—An ethical framework for a good AI society: Opportunities, risks, principles, and recommendations. **Minds and Machines**, **28**(4), 689–707. <https://doi.org/10.1007/s11023-018-9482-5>
- Kaye, J., Whitley, E. A., Lund, D., Morrison, M., Teare, H., & Melham, K. (2015). Dynamic consent: A patient interface for twenty-first century research networks. **European Journal of Human Genetics**, **23**(2), 141–146. <https://doi.org/10.1038/ejhg.2014.71>
- Kitchin, R. (2014). **The data revolution: Big data, open data, data infrastructures and their consequences**. Sage.
- Mehrabi, N., Morstatter, F., Saxena, N., Lerman, K., & Galstyan, A. (2021). A survey on bias and fairness in machine learning. **ACM Computing Surveys**, **54**(6), Article 115. <https://doi.org/10.1145/3457607>

- Mittelstadt, B. D., Allo, P., Taddeo, M., Wachter, S., & Floridi, L. (2016). The ethics of algorithms: Mapping the debate. **Big Data & Society**, 3(2), 1–21. <https://doi.org/10.1177/2053951716679679>
- National Institute of Standards and Technology. (2018). **Framework for improving critical infrastructure cybersecurity (Version 1.1)**. U.S. Department of Commerce. <https://doi.org/10.6028/NIST.CSWP.04162018>
- Nissenbaum, H. (2009). **Privacy in context: Technology, policy, and the integrity of social life**. Stanford University Press.
- OECD. (2024). **AI, data governance and privacy: Synergies and areas of international co-operation (OECD Artificial Intelligence Papers No. 22)**. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/2476b1a4-en>
- Salganik, M. J. (2017). **Bit by bit: Social research in the digital age**. Princeton University Press.
- Solove, D. J. (2008). **Understanding privacy**. Harvard University Press.
- Qiu, Y., & Hu, Z. (2025). Progress and recommendations in data ethics governance: A transnational analysis based on data ethics frameworks. **Humanities and Social Sciences Communications**, 12, Article 1354. <https://doi.org/10.1057/s41599-025-05664-4>
- Wang, R. Y., & Strong, D. M. (1996). Beyond accuracy: What data quality means to data consumers. **Journal of Management Information Systems**, 12(4), 5–33. <https://doi.org/10.1080/07421222.1996.11518099>
- Wilkinson, M. D., Dumontier, M., Aalbersberg, I. J. J., Appleton, G., Axton, M., Baak, A., Blomberg, N., Boiten, J.-W., da Silva Santos, L. B., Bourne, P. E., Bouwman, J., Brookes, A. J., Clark, T., Crosas, M., Dillo, I., Dumon, O., Edmunds, S., Evelo, C. T., Finkers, R., ... Mons, B. (2016). The FAIR guiding principles for scientific data management and stewardship. **Scientific Data**, 3, Article 160018. <https://doi.org/10.1038/sdata.2016.18>